

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.— „
četrt leta 2:50 „
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostopne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Prošnjam za dopust zaradi bolezni ali za upokojitev se ne sme več prilagati zdravniških izpričeval. Takā izpričevala preskrbujejo odslej uradni okrajni zdravniki sami uradnim potom. Tako se glasi najnovejša odredba, ki jo učiteljstvo gotovo z veseljem pozdravi. Ne bo treba odslej več plačevati dragih zdravniških izpričeval in kolka, ker se bo taka prošnja vložila brez vsake priloge.

Skupno poučno potovanje slovenskih učiteljev in učiteljic v velikih počitnicah 1911.

O pomenu potovanja za lastno izobrazbo pač ni treba veliko besed trositi. Poleg naših prometnih sredstev nima pravice se šteti med izobražence, kdor ni videl kolikor toliko sveta. Vsa učena šara, ki smo si jo nabavili iz različnih knjig, ne pomaga nič. Življenje, ki ga opazujemo po svetu, šele oživlja mrtve črke.

Kako je s tem živim znanjem med našim učiteljstvom, ne bom preiskaval. Da ga ni preveč, smem gotovo trditi, ne da bi s tem koga žalil. Vzroki temu nedostatku so različni. Ne samo pomanjkanje tiste oblasti, ki vlada svet spada sem, ampak čestokrat tudi pomanjkanje podjetnosti in izkušnje. Kako potujemo, tudi tega se je treba učiti. Ni vsaka hoja po svetu poučno potovanje, in stroški tudi niso odvisni od krajev, ki jih posetiš.

Da bi zbudili med slovenskim učiteljstvom zanimanje za potovanje, je sklenil odbor Slov. Šolske Maticе, da hoče poizkusiti letos uprizoriti v velikih počitnicah skupno potovanje slovenskih učiteljev in učiteljic po tem-le načrtu:

1. dan: Zidani Most-Ljubljana-Jesenice-Bled (tu se pomudi družba 4 ure) Bohinjska Bistrica, Prenočevanje.
2. dan: Bohinjsko jezero-Savica-Boh. Bistrica-Gorica. Prenočevanje.
3. dan: Gorica-Trst. (En dan.)
4. dan: Trst-Pulj. (Amfiteater, Avgustov tempelj, Sergijev slavolok, Pomorski arzenal, Maslinski otok. Izlet na Brionske otoke.)
5. dan: Pulj-Mali Lošinj-Zader (kratek odmor) Šibenik (kratek odmor) Spljet. Prenočevanje.
6. dan: Spljet-Solun (Solunske izkopnine) Spljet (Diokletianova palača, stolnica, muzej itd.).
7. dan: Spljet-Gruž (Gravosa). Izlet v Kotorsko boko in nazaj. Izlet v Dubrovnik. (Stradone, Rektorska palača, muzej itd.). Nazaj v Gruž. Prenočevanje.
8. dan: Gruž-Mostar. Prenočevanje.
9. in 10. dan: Mostar-Sarajevo.
11. in 12. dan: Sarajevo-Zagreb.
13. dan: Zagreb-Zidani Most. Domov.

Po potrebi se lahko načrt tuintam nekaj izpremeni. Potovanje traja 13—15 dni. Časa potovanju še ne moremo natanko določiti, saj še niti ne vemo, kdaj bodo letos počitnice na srednjih in tistih ljudskih šolah, ki se v tem ravnaajo po njih. Vsekakor mislimo, da potujemo meseca avgusta. Kdor nima tačas počitnic, naj se o pravem času pobriga za dopust, ki mu ga za take svrhe menda ne odrečejo. Zaradi različnih počitnic ni mogoče časa tako določiti, da bi vsem šolam ugajal.

Glede stroškov se bomo brigali, da dobimo pri vseh prometnih podjetjih, ki pridejo v poštev, kolikor je mogoče olajšav; upamo, da naš trud ne bo brezuspešen. Kar se pa življenja tiče, si pač vsakdo uredi, kakor hoče in more. Sicer pa upamo, da bomo tudi v tem oziru našli prijateljev, ki nam pojdejo na

roko. Vobče pa sodimo, da bo treba imeti kakih 150—200 K na razpolago.

Kdor se torej misli udeležiti nameravanega potovanja, naj se oglasi kmalu, najpozneje pa do 15. marca pisмено pri podpisaneu. Kdor se oglasi, se s tem tudi zaveže, da se resnično udeleži nameravanega potovanja.

Natančni načrt potovanja se o pravem času naznani vsem udeležencem. Če se ne oglasi zadostno število sopotovalcev, da bi se ne izplačal trud potrebnih priprav, opustimo seveda potovanje, kar o pravem času razglasimo.

Torej: Na snidenje na sinjem Jadranskem morju!

Hinko Schreiner,
ravnatelj v Mariboru.

Štajerskim slovenskim učiteljem.

Pišajo nam: Slovenski učitelji, prosite principialno za mesta na nemških ljudskih šolah! Slovenski učitelji na Spod. Štajerju imajo skoro vsi usposobljenost za pouk na nemških in slovenskih ljudskih šolah ter imajo torej pravico do mest na obeh. To je lepo demonstriral tudi okrajni šolski svet ormoški, ki je pri razpisu službe za nadučitelja na ljudski šoli v mestu Ormožu dal v tereno na prvo mesto Slovenca.

Hrvati proti „Julijanu“.

Znano je, da obstoji v Slavoniji madjarsko društvo „Julijan“, ki ima nalogo pomadjariti Hrvate s pomočjo madjarskih šol. Madjari so razvili zadnja leta, zlasti za Rakodžajevga, Rauchovega in Tomašičevega režima tako agitacijo z „Julijanom“, da se nahaja že v vsaki

vasi, najsi bo število madjarskih otrok še tako majhno, madjarska šola. Privabili pa so v svoje šole tudi mnogo hrvaških otrok, ki jim dajejo različne koncesije.

Proti tej propagandi so razvila razna hrvaška kulturna društva, na čelu jim hrv. akad. klub „Ciril-Metodovskih zidarjev“ oster boj. Akcija se vedno bolj razširja. Pridružila so se ji tudi že razna pevka društva, ki prirejajo v korist boja proti madjariziranju hrvaških otrok v Slavoniji po vseh krajih velike veselice.

Regulacija plač štajerskega učiteljstva.

Tudi nemški učitelji sedaj že priznavajo, da je vsa akcija glede znane enquete v korist izboljšanja plač štajerskega učiteljstva samo slepilo. Nemcem je došla slovenska obstrukcija v deželnem zboru kot najpripravnije sredstvo, da se sedaj izgovarjajo, češ, sama ta obstrukcija je kriva, da ne morejo z regulacijo učiteljskih plač nikamor naprej. Dobro informiran dunajski list „Freie Lehrerstimme“ pravi glede tega vprašanja: Učitelji sedaj uvidevajo, da jih imajo za norca. Da, g. Otter je moral celo od krščansko-socialnega poslanca Prischniga slišati, da s o tem predlogom učiteljstvo namenoma sleparili.

Taki so prijatelji učiteljstva: vse polno besed, a dejanj — nikjer!

Rusko šolstvo.

Za ljudsko šolstvo na Ruskem.

Ruska gosudarstvena duma je razpravljala o uvedbi splošne šolske obveznosti. Po daljši, jako živahni debati, so sklenili, da se sprejme v letošnji proračun postavka v znesku

LISTEK.

Slovenska Šolska Matica.

Za leto 1910 dobe člani Slovenske Šolske Maticе ta-le knjižni dar:

1. Pedagoški Letopis. X. zvezek. Uredila H. Schreiner in dr. Josip Tominšek.
2. Poljudno-znanstvena knjižnica, 2. zvezka 2. snopič. Uredil Henrik Schreiner.

3. Didaktika. Obče in posebno ukoslovje. III. del: Posebno ukoslovje računanja v ljudski šoli. 2. snopič. Spisal prof. Luka Lavtar. Uredil H. Schreiner.

Te tri knjige je natisnila „Učiteljska tiskarna“. Priznati moramo, da je dala tiskarna tem knjigam opremo, ki odgovarja resnosti in važnosti vsebine. Preprosto-elegantna zunanost dela vso čast našemu zavodu.

4. Kemiški poizkusi s preprostim sredstvi. Spisal prof. Alfonz Vales. Uredila H. Schreiner in dr. Franjo Ilešič. Natisnil Dragotin Hribar.

Pridržujoč si pravico, da podrobneje izpregovorimo o tem lepem daru, objavljamo

za danes oceno, ki jo je prvo izmed slovenskega časopisja priobčilo „Jutro“. Pripominjamo samo, da se knjižni dar niti po številu niti po vsebini ne ujema z naznanilom, ki ga objavlja odbor na zadnji strani Pedagoškega Letopisa. Kaj je temu vzrok, nam ni znano. Dolžnost odbora pa je, da to pojasni.

„Jutro“ piše:

Ali se nam ne zdi, da je vsa naša glasna govoreča in kričeča javnost le navidezna sila, ki naj nas reprezentira pred svetom? Da so vse besede o narodu, o domovini, napredku brez pomena, ako bi ne imeli kulturnih zavodov, društev, izobraževališč, organizacije?

Kar nas drži v življenju, ni beseda, ampak čin. Toda besedo slišimo, ker je glasna, gremo mimo njih in morda niti ne pomislimo nanje. Tiho delo je kakor tiha voda, ki mostove podira. Reka teče naprej in se množi samoobsebi. Ona je sila, ki nosi na sebi brode, goni mline in vrši svoje delo: šumenje valov na vrhu je le odmev nje sile. Šumenje ni nje sila, nje sila je v neprestanem toku naprej. Tako je tudi z našimi kulturnimi zavodi, z društvi, z organizacijo. Mi smo le preradi javni, glasni, kričeči, pozabimo pa na ono tiho delo, ki je naša tiha sila.

Tako društvo je tudi „Šolska Matica“. Veliko premalo vemo ceniti njen pomen. Koliko jih je, ki morda niti ne vedo, da jo imamo, da izdaja knjige, da je to važna institucija! Koliko jih je, ki so nje člani, ki jo podpirajo? Tudi ona je delo našega učiteljstva, plod organizacije in discipline. Slovensko učiteljstvo je lahko ponosno na svojo Matico, pa tudi nam vsem bi morala biti več in bi ji morali posvečati več pozornosti.

Knjige desetega leta leže pred nami. Štiri so: Pedagoški letopis, Poljudno-znanstvena knjižnica, Didaktika in Kemični poizkusi.

Podamo kratek pregled: Pedagoški letopis sta uredila Henrik Schreiner in dr. Josip Tominšek. Že deseti letnik je v naših rokah in koliko gradiva leži v desetih Letopisih. Vsi naši pedagogi, profesorji in učitelji najdejo v njih poučnih člankov. Letopis prinaša letos zopet lepe članke: Fr. Fink: Zgodovina. — Dr. Milan Ševič: Dečja književnost srpska. — Henrik Schreiner: O seksualni vzgoji. — H. Družovič: O glasbeni vzgoji z ozirom na učiteljska in srednje šole. — Dr. Fr. Ilešič: Narečje in književni jezik v šoli. — Drugi del prinaša poročila: Teme in teze (sestavil

Jakob Dimnik). — Poročilo o IX. občenem zboru „Slovenske Šolske Maticе“ (Fr. Gabršek). — Poročilo o delovanju „Slovenske Šolske Maticе“ (dr. Ljud. Pivko), Upravni odbor in imenik društvenikov „Slov. Šolske Maticе“, Zaznamek dozdaj izdanih in založenih knjig S. Š. M. Članek o zgodovini je kratek, pa zato jedernat, informativen ter dobro podaja misli o pomenu in načinu zgodovinskega pouka. Dr. Ševičev članek o srbski mladinski književnosti je priobčen v izvirniku, torej srpsko, kar je popolnoma prav, ker bo vkljub temu vsem razumljiv in ohrani bolj svojo vrednost, nego če bi bil prevod. Obsega okoli 50 strani in je naravnost vzoren. Dr. Ševič je znan pedagog srbski in je obdelal srbsko mladinsko književnost tako, da dobimo o nji jasen pojem. O lastni mladinski književnosti še nimamo podobnega članka. H. Schreiner razrešuje v razpravi „O seksualni vzgoji“ času primerno važno vprašanje. Držal se je Försterjeve knjige, ki je ena najboljših v tem oziru. Članek je za vsakega vzgojitelja poučen, ker je ravno v tem vprašanju težko zadeti pravo smer vzgoje. H. Družovič: O glasbeni vzgoji govori obširno o glasbenem pouku in reformnih smereh naše dobe. Enako je važno vprašanje o narečju in književnem jeziku v šoli, ki ga z znano teme-